

30 грудня 2003 р. померла заслужений професор Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка, доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури Інституту філології КНУ Кіра Олександрівна Шахова. Кіра Шахова – автор 15 книг і понад 300 статей, – знаний в Україні та за її межами науковець, відомий дослідник зарубіжної літератури, літературний критик і мистецтвознавець, талановитий викладач, вдячну пам'ять про лекції якої бережуть численні покоління студентів-філологів та журналістів Київського університету, студентів Києво-Могилянської академії.

Кіра Олександрівна народилася 28 вересня 1926 р. в м. Харкові. В 1937 р. її батька – професійного військового Олександра Ілліча Шахова було репресовано, реабілітовано по смертю. Разом із матір'ю, Ганною Яківною, Кірі довелося переїхати в Одесу, а у роки війни до Омська і Москви, де вона й закінчила десятирічку.

У 1944–1949 рр. Кіра Шахова – студентка німецького відділення факультету іноземних мов КДУ ім. Т. Шевченка, а в 1949–1951 рр. – аспірантка кафедри зарубіжної літератури. В аспірантурі досліджувала угорську літературу. З 1962 р., захистивши 1959 р. кандидатську дисертацію, К.О.Шахова почала викладати на кафедрі зарубіжної літератури, якій віддала 41 рік творчого життя. У 1976–1987 рр. – завідувач кафедри; з 1987 до 2003 р. працювала на посаді професора кафедри.

Проф. К.О.Шахова – перший в Україні доктор наук з історії угорської літератури. Її новаторський підхід до творів угорських романтиків (монографії “Шандор Петефі – співець угорської революції 1848–1949 рр.”, 1972; “Шандор Петефі. Життя і творчість”, 1972; “Венгерская литература 20–40-х гг. XIX в.”, 1973) та до сучасної літератури Угорщини (“Двадцять нарисів про угорську літературу”, 1984) високо оцінила угорська наукова громадськість, відзначивши її нагородами УНР.

К.О.Шахова плідно працювала над дослідженням широкого спектру проблем західноєвропейської та американської літератури XIX–XX ст. (“Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів XIX–XX ст.”, 1975; “Вечно меняющийся реализм”, 1984). Як провідний фахівець із германістичних студій вона брала участь у наукових та культурних проєктах Гете-Інституту в Україні – так, зокрема, виник задум двомовної німецько-української монографії “П'ять німецьких письменників-нобеліатів” (К., 2002). Результатом участі в культурницьких акціях посольств Австрії, Швейцарії та Німеччини були не тільки ґрунтовні статті дослідниці у часописі Незалежного центру дослідження зарубіжної літератури в Україні “Вікно в світ” – зарубіжні вчені та українські філологи з вдячністю згадують її яскраві доповіді, живу участь у дискусіях, готовність до творчої співпраці.

Літературознавчу дослідницьку роботу К.О.Шахова сполучала з вивченням мистецтва в його зв'язках з літературою; вона є авторкою трьох монографій (“Творчество великих европейских художников XV – XVIII вв.”, 1980; “Великие европейские живописцы”, 1988; “Образотворче мистецтво і література”, 1987) та численних статей із цієї тематики. Талановитий живописець-аматор, К.О.Шахова неодноразово представляла свої праці на виставках образотворчого мистецтва.

Високо поціновані викладачами, студентами, дослідниками класичної та новітньої літератури підручники й посібники, написані за участю проф. К.О.Шахової. Це зокрема перший україномовний підручник з історії літератури доби романтизму (“Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму”; співавтор – Д.С.Наливайко, 1997, 2001), посібники “Проблемы новейшей литературы США” (1981), “Література Англії. XX ст.” (1987, 1993) та ін.

Багато уваги К.О.Шахова приділяла також викладанню світової літератури в середній школі. Автор першої програми цього курсу (1993) та співавтор наступних її редакцій та варіантів, укладач і автор хрестоматій із зарубіжної літератури для середньої школи, автор численних статей методичного характеру, співавтор підручника з історії світової літератури XIX ст., який щойно вийшов, вона постійно виступала з лекціями для вчителів світової літератури в середній школі. Голова методичної комісії при Міністерстві освіти і науки, Кіра Олександрівна дала пугівку в життя багатьом методичним публікаціям освітян, завжди лишалася небайдужим, відповідальним рецензентом кожної з них.

Педагогічний талант К.О.Шахової проявився також у створенні наукової школи – вона підготувала двадцять чотири кандидати філологічних наук. Число ж тих дослідників, у яких Кіра Олександрівна виступала опонентом, або дослідницькі праці яких рецензувала, неможливо назвати. Здавалося, її творча наснага, невичерпна енергія, готовність поділитися широтою знань та наукових інтересів не мають меж. Слово Кіри Олександрівни Шахової лунало не тільки у вузівських аудиторіях, на наукових конференціях – його можна було почути в численних радіо- та телепередачах, присвячених питанням культури, які вона готувала або в яких брала участь. Слово цієї мужньої і талановитої жінки пам'ятатимуть усі, хто її знав.